A°. 1857. N°. 144.

VRIJDAG 19 JUNIJ.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

UTRECHT 19 Junij.

Lager Onderwijs.

Wij hebben dit zoo gewigtig onderwerp meermalen ter sprake gebragt en nog onlangs ons leedwezen te kennen gegeven over de langzaamheid, waarmede deze zaak hare wettelijke regeling tegengaat; wij moeten ons hierover nog meer bedroeven bij eene naauwkeurige beschouwing van de Regeringsverslagen omtrent den staat der Hoogere-Middelbare- en Lagere scholen over 185$^4/_5$ en 185$^5/_6$. Die verslagen en de daarbij medegedeelde statistieke bijzonderheden over de laatste jaren behelzen hoogst treurige en voor de toekomst verontrustende daadzaken. Of zal niet elk met ons toestemmen, dat een sterk *verminderend schoolbezoek*, vooral op de openbare scholen, geheele onverschilligheid der ouders ten opzigte van het onderwijs hunner kinderen, verkeerde zuinigheid en onwil van de zijde van plaatselijke besturen, vermindering en moedeloosheid bij het onderwijzend personeel, ten gevolge van geldelijk bekrompen toestand, daartoe mogen gerekend worden?

Waar, in de laatste jaren, de bevolking van ons vaderland, en van elke provincie, gestadig vermeerderde, had het getal der schoolgaande kinderen hiermede minstens gelijken tred moeten houden en derhalve mede moeten *toenemen*. Het had dit te eer *moeten doen*, omdat men de hoop mogt koesteren, dat toch meer en meer het bewustzijn in ons volk zoude zijn levendig geworden, van de volstrekte noodzakelijkheid, om aan het aankomend geslacht de onmisbaarste en eerste bestanddeelen van kennis in te prenten! Hebben wetenschappelijke mannen, godsdienstleeraars philantropen hieraan te vergeefs gearbeid, hiervoor met woorden en geschriften te vergeefs geijverd? Men schijnt dit helaas! te moeten gelooven!

De uitkomsten toch der vijfjarige statistiek, van 1851 tot 1855, toonen eene aanzienlijke en jaarlijksche *vermindering* van het getal schoolgaande kinderen, en die vermindering treft bijna uitsluitend de openbare scholen, die scholen, waar het volk *om niet* onderwijs ontvangt. Het getal dier scholen, 't welk in het geheele rijk, in 1851, 2446 was, klom tot 2480 in 1854, maar was in 1855 met één verminderd. Het getal leerlingen op die scholen, dat op 15 Januarij 1851 nog 322,625 bedroeg, was op 15 Januarij 1855 op 308,495 gedaald, eene *vermindering van ruim* 14000 *in vier jaren tijds*.

En welke zijn nu de oorzaken van dit zoo treurig verschijnsel? De *onverschilligheid* der ouders schijnt daarbij in de eerste plaats te mogen genoemd worden, daar toch de gelegenheden genoegzaam voor handen waren, om geheel zonder geldelijke opofferingen deze weldaad, te ontvangen, en hiervan ook door velen gebruik werd gemaakt. Van het geheele getal kinderen, 't welk de lagere scholen (niet alleen de openbare- maar ook de bijzondere scholen van de 1. en 2. klasse) bezocht, en 't welk op 15 Januarij 1855 ongeveer 387,500 bedroeg, genoten namelijk bijna 143,800 kosteloos onderwijs, terwijl ouder deze laatsten bijna 56,000 kinderen van bedeelde ouders waren. In Gelderland intusschen en ook wel in andere provinciën klaagt men, dat de geringe ontwikkeling der ouders zelven, hun volslagen gemis aan inzigten omtrent het ware belang van hun kroost, hunne begeerte, om maar spoedig van den arbeid hunner kinderen in fabrieken of op het land eenig voordeel te trekken, hen alle gelegenheden, zelfs die van zoodanig geheel kosteloos aangeboden onderwijs doen verwaarlozen. In Noord Braband wordt geklaagd, dat op eene menigte scholen het aantal kinderen toeneemt, hetwelk beneden den leeftijd is, waarop de scholen gewoonlijk bezocht worden, maar om die scholen dan ook te spoediger te verlaten, zoo zelfs, dat in vele, merkelijk meer dan vroeger, de hoogste klassen gedurende een geruimen tijd onbezet blijven. Zoo wordt dan hier gezondigd tegen het groote beginsel, dat elke zaak haren eigenaardigen tijd moet hebben, en ziet men een aankomend geslacht, hetwelk men vóór den geschikten leeftijd eenig onderrigt tracht te geven, om het op den daartoe geschikten leeftijd reeds weder de school te doen verlaten. Dat op deze wijze de verkregen kennis spoedig te loor gaat, en eene bevolking opwast, bijna geheel van onderrigt ontbloot, is voor elk duidelijk. Ook in de provincie Zeeland schijnen de ouders hunne zeer jonge kinderen liever tot den veldarbeid te bezigen, dan voor hunne verstandelijke ontwikkeling te zorgen, terwijl vooral hier, — een afdoend bewijs voorwaar van den lagen trap van verlichting der arbeidende klassen, — de bezwaren van velen tegen de koepokinënting — (die voor alle schoolbezoekende kinderen door landsverordeningen verpligtend is voorgeschreven) — liever aan de kinderen het schoolbezoek geheel doen onthouden dan zich daaraan te onderwerpen. Vooral wordt ook de opvoeding der vrouwelijke jeugd onder ons verwaarloosd. Wel is overal het cijfer der schoolbezoekende jongens grooter dan dat der meisjes, maar dit verschil is onder ons bijzonder nadeelig ten opzigte der laatsten. Op 15 Januarij telde men op elke duizend jongens, die de scholen bezochten in Groningen (waar de verhouding het gunstigste was) 865 meisjes; in Zeeland (waar zij het ongunstigste was) slechts 679. In onze provincie was zij 774 op 1000. — In den zomer (15 Julij) was de verhouding in het algemeen gunstiger, en bedroeg voor Groningen 938, voor Utrecht 863, en voor Gelderland (als de minst gunstige) 748 op 1000. — Cijfers, die genoegzaam het gezegde toelichten, terwijl dit verschijnsel geredelijk verklaard wordt uit de daadzaak, dat ook zij te vroeg met huisselijke bemoeijingen belast en daardoor van het schoolbezoek afgetrokken worden.

Zoo werken achteloosheid, domheid en godsdienstige vooroordeelen zamen, om onze geringere volksklassen eene betere toekomst te doen missen. Zoo voorspellen deze veeleer eene toekomst van armoede en verwildering. Ons dringt zich daarbij met onweerstaanbare kracht de vraag op: of dáár, waar het zoover gekomen is, dat zekere standen der maatschappij hunne eigene belangen, volstrekt niet *kunnen* of *willen* inzien, de Regering niet met een oog op het hooger en algemeen belang moet tusschen beiden treden, en datgeen voorschrijven en door dwang verkrijgen, wat vrijwillig aangeboden, wordt miskend of veronachtzaamd. Tegen de misdadige onkunde en onverschilligheid der geringere klassen zien wij slechts twee middelen. Het eerste, ook door de kommissie in wier handen het verslag nopens het onderwijs gesteld was in haar rapport aangegeven, is uit zijnen aard van minderen omvang. Het bestaat in het daarstellen van wettelijke maatregelen op den arbeid van kinderen in fabrieken; als bepaling van den leeftijd, waarop zij hierin kunnen toegelaten worden, regeling der werkuren in het belang hunner phijsieke en morele ontwikkeling, enz. In provinciën als Noord Braband, Gelderland en Overijssel, waar bepaald over het *te vroeg* plaatsen van kinderen in dergelijken inrigtingen, en van verzuimd schoolbezoek dien ten gevolge geklaagd wordt, zouden dergelijke maatregelen welligt heilzame vruchten kunnen dragen. Het tweede middel, 't welk wij bedoelen, is echter van algemeenen aard: de *wettelijke schoolpligtigheid*. De wet moet aan alle ouders de verpligting opleggen, om hunne kinderen gedurende zekere jaren den tijd te verleenen, om van het onderwijs gebruik te maken, dat van staatswege voldoende moet verstrekt worden. De wetgever heeft regt dit te doen, waar hij de gelegenheden aanbiedt; hij is verpligt dit te doen in het belang van de algemeene veiligheid en van den algemeenen welvaart; hij is verpligt dit te doen, krachtens de zorg, die hij *mag* en *moet* uitoefenen voor de belangen van een aankomend geslacht, voor zoover die door zijne naaste verzorgers verwaarloosd en miskend worden. Algemeenheid van Volksonderwijs schijnt in de staten der oude wereld alleen verkrijgbaar door aanneming van het beginsel der *schoolpligtigheid*. Zoo vindt men het in *Pruissen* en in de meeste *Duitsche-* en *Zwitsersche* staten met goede uitkomsten toegepast. Gemis daarvan schijnt in *Groot-Brittannie* en in ons vaderland tot verminderd schoolbezoek te voeren. Dwang der Regering kan alleen daar gemist worden, waar het geheele volk op een hoogere trap van ontwikkeling staat, zooals in vele staten van de Noord Amerikaansche Unie. Onder ons schijnt zij niet gemist te kunnen of mogen worden. Waar het getal schoolgaande kinderen in een vijfjarig tijdperk met meer dan *een vijftiende* vermindert, terwijl het had behooren toe te nemen, bestaat een toestand, waartegen met kracht *moet* gewaakt worden. Aanneming der schoolpligtigheid in de wet op het onderwijs is hiertoe, naar onze innige overtuiging, noodzakelijk. Hoe diep moeten wij het dan niet betreuren, dat dit denkbeeld, noch bij de Regering, noch bij de vertegenwoordiging ingang heeft gevonden! Mogt men er nog op terug willen komen, daar, zonder dit, ook onder eene nieuwe, ook onder eene uitmuntende wetgeving, de statistiek voor de toekomst welligt nog treuriger daadzaken zal hebben te vermelden, dan die over de afgeloopen vijf jaren.

— Gisteren hebben we per telegraaf berigt ontvangen van de vertooning van welwillendheid, die de Fransche regering jegens de dagbladpers heeft gemaakt. Het artikel van de *Siècle* schijnt werkelijk niet zoo hevig. — De heer *Havin* schrijft daarin, dat hetgeen thans te Parijs geschiedt in zake de verkiezingen, het bewijs levert, welke uitnemende plaats de demokratiesche partij in het land inneemt. Men bekommert er zich over, dat de oppositie 2 lijsten heeft; wat voor groot kwaad is daarin echter gelegen? Zullen de stemmen, voor beiden uitgebragt, niet evenzeer gerekend worden, als te zijn gebragt aan de groote beginselen van 1789 en aan hunne ontwikkeling, aan den vooruitgang, aan de volkssoevereiniteit, aan de vrijheid van geweten, aan de staatkundige vrijheid? De regering zal dus uit het algemeene stemregt een raad ontvangen, dien hij ter harte zal nemen; ze zal zien, dat zij, die de regten der familiën willen aanranden door eerstgeboorteregt en godsdienstig huwelijk; — zij, die den eigendom bedreigen, door, onder den naam van vrijheid van erfstelling, de kinderen ter wille van godsdienstige inrigtingen te berooven: — zij, die de burgerlijke gelijkheid, de vrijheid van denken, van spreken, van schrijven willen belemmeren in de hoofdstad in minderheid zijn. Na verder te hebben betoogd, dat iedereen op de lijsten den naam zal vinden, die hem in den een of anderen zin kan behagen, en dat bij herstemming dan zal kunnen beslist worden, zegt de *Siècle* nog: Dit moet uit de verkiezingen blijken, dat het land, te Parijs gecentraliseerd, levendig en opregt gehecht is aan de vrijheid, aan vrije instellingen, en dat het die voor zich wenscht; dat de denkbeelden van 1789 in de hoofdstad steeds warme voorstanders vinden. Ten slotte zegt het blad, zich geheel te zullen onderwerpen aan de beslissing der kiezers.

Dit alles is zeker vrijheidlievend, maar is het zoo ernstig, om eene waarschuwing, en in de toekomst eene elken dag mogelijke opheffing van het blad uit te lokken?

Naauwelijks zijn er stellige instruktiën uit Konstantinopel naar Jassy vertrokken, of reeds komen van daar weder klagten over de niet uitvoering er van; de Europ. kommissarissen schijnen dan ook te hebben geprotesteerd tegen den onwil van prins *Vogorides*. — De Russiesche gezant is met talrijk gevolg te Teheran aangekomen; de Britsche gezant *Murray* werd met luister ingehaald.

Omtrent 's Pausen reis verneemt men, dat Z. H. overal zooveel geeft, dat zijne bijzondere kas, de kas van Loretto, geheel is uitgeput, en hij de staatskas heeft moeten aanspreken.

Ingevolge de door keizer *Frans Jozef* gedane beloften, worden voor de Protestanten in Hongarije door de Oostenr. regering statuten opgesteld, die aan de Evangeliesche kerk aldaar eene wettige en onafhankelijke stelling moeten verleenen. — In Beijeren openbaart zich eene beweging in 't Protestantisme; men teekent er adressen, om te vragen dat de Evangeliesche gemeenten op de volgende algemeene synode door genoegzame leeken, door de gemeenten gekozen, zullen worden vertegenwoordigd.

Het Spaansch-Amerikaansch verdrag van gemeenschappelijke bescherming tusschen Chili, Peru en den Equator geteekend, is thans door Costa-Rica goedgekeurd; ook Nieuw Grenada en Venezuela zullen er aan toetreden. — Den 15. heeft Nicaragua een president moeten kiezen. — Het nieuwe Braziliaansche kabinet heeft zijn programma openbaar gemaakt; de verzoeningsgeest van het vorig kabinet blijft het huldigen; het budget is in ontvangst op 117, in uitgaaf op 113 millioen frank begroot. — Te Buenos-Ayres is dr. *Alsina* door het Wetg. ligchaam met

35 van de 62 stemmen tot president gekozen. — Even als voor kort met Brazilië, heeft Paraguay thans met Frankrijk moeijelijkhedeu, ten gevolge der opvaart van een Fransche stoomboot op de rivier, tot nabij Assomption.

— Bij besluit heeft Z. M. — op een verzoekschrift van *F. H. van Vlissingen* en negen anderen, gedagteekend Amsterdam 15 April jl., betreffende eene Europesche kolonisatie door landverhuizing in het groot van Europeanen in het algemeen en van Nederlanders in het bijzonder, door overbrenging van behoeftigen en van misdadigers naar de bezittingen van den Staat in den Indischen Archipel, met uitzondering van Java en Madura, — eene staats-kommissie ingesteld, om kennis te nemen van voormeld verzoekschrift, en te onderzoeken of en in hoe ver de regering zich zou kunnen en behooren te vereenigen met de daarin ontwikkelde denkbeelden en vervatte voorstellen.

Tot leden dezer kommissie zijn benoemd de heeren: *J. Rochussen*, pres., *A. L. Weddik*, mr. bar. *Mackay*, mr. bar. *Sloet tot Oldhuis*, *P. Seekel*, *F. C. Donders*, *A. J. Andresen*, *J. G. A. Gallois*, *T. J. Willer* en *M. G. van Heel.*

— Gister morgen om 6 ure is Z. M. de Koning, vergezeld van Hoogstdeszelfs gevolg, met een specialen trein van Rotterdam vertrokken en om 8 ure te Arnhem aangekomen, waarna Z. M. onmiddelijk naar het Loo is doorgereisd. *Arnh. Ct.*

§— Men verwacht heden de ronddeeling van de antwoorden der regering nopens het ontwerp op het lager onderwijs met het daartoe behoorend gewijzigd wetsontwerp.

— Het *Res. Bl.* wil weten, dat de bepalingen van art. 21 van het ontwerp van wet op het lager onderwijs door de Regering behouden zijn. Het ministerie schijnt dus zijn verzoeningsmiddel niet te willen laten varen. Het zou echter hoogstens verwonderen, dat de Tweede Kamer zich daarmede vereenigde, dewijl dit in strijd zou zijn met haar herhaaldelijk uitgedrukte meening.

— Volgens een berigt van Zr. Ms. konsul te Varel waren de vooruitzigten op den aanstaanden oogst in het groothertogdom Oldenburg, in het begin dezer maand, over het algemeen vrij gunstig te noemen. Tarwe stond zeer goed, rogge en garst hadden eenigzins geleden door het drooge en koude weder, doch regen had dit min of meer hersteld.

De zomergarst en haver waren ten achteren, en hadden even als de boonen behoefte aan regen.

De nachtvorsten van den 1 en 2 Junij hadden veel nadeel toegebragt aan de boekweit; men hoopte hetzelve evenwel door eene nieuwe zaaijing te herstellen.

Koolzaad had door het gure en drooge weder zeer geleden; in sommige streken was het zelfs omgeploegd geworden, doch, naar het zich liet aanzien, verwachtte men nog een ruimen oogst.

De aardappelen en weilanden stonden uitmuntend.

Staats-Ct.

:— Dezer dagen heeft het gewestelijk bestuur de gemeente-besturen of ambtenaren van den burgerlijken stand opmerkzaam gemaakt, dat, volgens de wet van 3 Oktober 1843 (*Staatsbl.* n°. 47), verklaringen van overlijden, afgegeven ten behoeve van de deelnemers in begrafenisfondsen, in welken vorm die verklaringen ook zijn afgegeven, aan het zegel zijn onderworpen. Volgens art. 13 dier wet, verbeurt de ambtenaar, die eene niet van het zegelregt vrijgestelde akte, op ongezegeld papier heeft afgegeven, eene boete van *f* 25.

— In de gister gehoudene zitting van den Gemeenteraad, is o. a. ingekomen:

eene voordragt om den hoofdonderwijzer der stadsschool, den heer *v. Schaick*, te ontslaan en een pensioen te verleenen van *f* 700, — ter sekretarie;

eene missive van het bestuur der Gods- en Gasthuizen, betreffende de laatst plaats gehad hebbende benoeming van dat bestuur, — in handen eener komm.;

een rekwest van eenige raadsleden betreffende het amoveren der Wittevrouwen poort, — ter sekretarie;

een rekwest van eenige bewoners van de Maliebaan, houdende klagten over en verzoek tot voorziening in de verlichting, en den onvoldoenden toestand der politie, wegen en voetpaden in dat gedeelte der stad, — ter sekretarie;

eene voordragt betreffende een rekwest om afstand van grond van *C. Lavergne* direkteur van het *Théatre des Vaudevilles Français* te Amsterdam, — ter sekretarie;

en is o. a. goedgekeurd de voordragt tot afstand van een gedeelte stadsgrond aan de Katharijne barrière aan *v. Berkom.*

— In de zitting van den Stedel. Raad van Rotterdam van gister is weder beraadslaagd over het leggen van eene brug over de Maas, ten einde eene spoorweg-verbinding met Dordrecht daar te stellen.

De voorzitter heeft op verzoek van den heer *Mees* eenige inlichtingen gegeven aangaande de voorgestelde brug bij IJsselmonde, waarmede de leden zich echter, in weêrwil van dien, niet vereenigen konden, en veelal een nader onderzoek verlangden. De zitting is gesloten vóór dat de diskussiën waren afgeloopen. Men verwacht dus nader de eindbeslissing.

*— De lang verbeide opening der Tentoonstelling van oudheden hier ter stede, van wege het Prov. Utr. genootschap gehouden, heeft hier in deze week plaats gehad; edoch, voor zooverre wij weten, zonder eenige bepaalde plegtigheid. Daarom is ze niet minder belangwekkend voor alle liefhebbers van kunst, maar vooral voor hen, die belang stellen in zooveel, wat tot onze Vaderlandsche geschiedenis in betrekking staat, wat ons feiten uit die geschiedenis weder in herinnering brengt, of wat ons het zijn en bewegen onzer voorouders ons verduidelijkt. Eene uitvoerige beschrijving van zulk eene tentoonstelling te geven, is, althans na eene eerste bezigtiging, schier ondoenlijk; de met zorg bewerkte katalogus, in kwarto 64 bl. groot, geeft een zeer goed overzigt van al wat er ons kan boeijen. Dit is uit de uitkomst gebleken, dat zeer vele inwoners en liefhebbers van oudheden ook van elders aan de roepstem der kommissie hebben gehoor gegeven. Er zijn hier dan ook zeldzaamheden bijeen, die men nimmer zoo bij elkâar heeft gezien, en dat op zulk eene nette en keurige wijze geschaard en nevens elkaâr geplaatst, dat het den leden van de kommissie der Tentoonstelling en bovenal den direkteur, den heer *J. C. v. Eelde*, eere aandoet.

Men doorwandelt de zalen, evenzeer de talrijke voorwerpen van kunst- of alleen van oudheids-waarde, als de schoone orde der rangschikking er van bewonderende. Met genoegen verplaatst men zich in de verschillende eeuwen, waarvan de voorwerpen voor zich ziet; men merkt er merkwaardigheden op uit de tijden der Romeinen, en zelfs van vóór dien tijd, meerendeels hier of daar opgedolven; uit het muzeum van oudheden van 't Pr. Utr. Genootschap voorwerpen van steen, beeldhouwkunst, graveerkunst, bouwkunst, van gebakken aarde, grafmonumenten, voorwerpen van glas, van been, van metaal, beeldjes, kleedingstukken, huisraad, munten, gewigten, enz., — zaken die eenigen onzer welligt meer hebben bewonderd, doch niet zoo keurig geschaard en gerangschikt zagen. Men vindt er verder goud- en zilverwerk, koper-, ijzer-, tin- en bronswerk; snij- en beeldhouwwerk in hout en ivoor; aardewerk, glaswerk, uurwerken, instrumenten, weefsels en borduurwerken, wapenen, schilderijen, afbeeldingen en teekeningen, penningen, munten en zegels; boeken, handschriften en drukwerken, lederwerk, muziek-instrumenten, kleederen, teekenen van waardigheid, behangsels, meubels, huisraad, — waardoor men zich zoo gemakkelijk verplaatst in de woonhuizen onzer voorouders, — en men bewondert hunne huissieraden, hunne kleederen, hun tafelgoed, hunne voorwerpen van weelde en geriefelijkheden, hun kinderspeelgoed, hunne drinkglazen of schalen, hunne bijouteriën, hunne eere-kettingen, pronk-medaljes, hals-kettingen, trouw- en andere ringen, hun allerfraaist goud- en zilverwerk, en wat niet al. Van die verscheidenheid van voorwerpen een kort verslag te leveren, het zou voor ons blad te uitgebreid worden, al vonden wij het doenlijk. In de hoop later op deze belangrijke expositie nog nader te kunnen terugkomen, willen wij als ter loops slechts wijzen, op de Alba met in goud gewerkte randen en borstlap, de stola, het manipulum en het cingulum, in goud gewerkt, behoord hebbende aan *Bernulfus*, bisschop van Utrecht 1028—1054, stichter van de St. Pieters- en Janskerken; — op het ordeteeken van het Guldenvlies, gedragen door den admiraal *Mendoza*, in den slag van Nieuwpoort; — op de Diploma's van 1094, 1101, enz.; — op den degen, waarmede *Oldenbarneveld* door den koning van Frankrijk tot ridder werd geslagen en het zwaard, waarmede dezelfde staatsman onthoofd werd; — op de tafel, gebruikt bij het onderteekenen van den vrede van Utrecht 1713, enz. — Maar waar zouden we eindigen, als we weder gingen opsommen.

Eindigen wij deze eerste korte aanwijzing met een woord van dank aan de kommissie der Tentoonstelling, die met zooveel ijver hare moeijelijke taak op zich genomen heeft, die haar werk zóó goed volbragt, haar pogen zóó gelukkig bekroond zag, dat zij zekerlijk evenmin de tentoongestelde voorwerpen aan het bescheiden oordeel der bezoekers, als haar eigen arbeid aan hun welwillende beoordeeling behoeft aan te bevelen.

— De 91. Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde werd gister te Leiden gehouden, waartoe 69 leden waren opgekomen. De Voorzitter, mr. J. de Wal, opende haar met eene gepaste en sierlijke rede, waarin hij hulde bragt aan de nagedachtenis der sedert de vorige bijeenkomst afgestorvene leden, vooral aan die van den volksdichter Tollens en aan die van zijnen voormaligen leermeester, den hoogleeraar Star Numan te Groningen. De uitreiking van de medaille aan den heer mr. R. W. Tadama, in het vorige jaar bekroond, kon door de afwezigheid van dien heer niet geschieden; later zal die hem worden toegezonden.

Uit de prijsvragen die bij den beschrijvingsbrief waren voorgesteld, zijn de navolgende, behoudens nadere redaktie bij het eerstdaags openbaar te maken programma, verkozen:

Uit de vakken van Geschied- en Oudheidkunde.

1. Den oorsprong en voortgang en ontwikkeling van kennis en wetenschap bij eene natie geleidelijk na te gaan, mag een belangrijk onderwerp van wijsgeerig en geschiedkundig onderzoek geacht worden. Men wenscht dit behandeld te zien ten opzigte van Noordelijk Nederland; doch wegens de ruimte van stof het vooreerst te beperken tot aan het einde der dertiende eeuw, en het uitsterven in graaf Jan I van het eerste- het Hollandsche- Graaflijk-huis.

2. Een niet onbelangrijk gedeelte van de bronnen onzer geschiedkunde bestaat in de oude Kronijken; hoedanige door Dousa, Scriverius, A. Matthaeus, Kluit en andere in 't licht gegeven zijn; terwijl ook andere, als bekend is; nog in handschrift bestaan. Men wenscht dus eene beredeneerde bibliographie dier Kronijken, vooral ook met opzigt tot hunne bronnen en de onderlinge verwantschap die bij sommige dier geschriften blijkbaar is.

3. Levenschets en beoordeeling van Diedrik Sonoy.

Alle voorgedragen door het lid mr. H. W. Tijdeman.

Tot Eereleden der Maatschappij zijn, op voorstel van het bestuur, benoemd: de leden A. de Vries en W. Broes, die in 1803, H. W. Tijdeman, die in 1804 en M. C. van Hall, die in 1805, tot leden verkozen en sints der Maatschappij tot sieraden zijn geweest; zijnde er van de sedert benoemde inlandsche leden, tot 1813, geene meer in leven.

Vervolgens werden verkozen tot binnenlandsche leden: dr. G. A. N. Allebé, te Amsterdam; dr. P. S. van Limburg Brouwer, ambtenaar aan het Rijks Archief, te 's Gravenhage; J. J. Cremer, te Loenen aan de Vecht; J. H. van Dale, schoolonderwijzer en archivarius, te Sluis in Vlaanderen; dr. C. A. Engelbrecht; rektor van het gymnasium, te Doesburg; mr. A. J. Enschedé, archivaris, te Haarlem; dr. P. Epkema, te Amsterdam; B. te Gempt, herv. pred., te Batenburg, J. J. A. Gouverneur, te Groningen; S. Hoekstra, hoogl. aan de kweekschool der Doopsgezinden, te Amsterdam; A. H. v. d. Hoeve, herv. pred., te Keppel; dr. J. H. Holwerda, herv. pred., te Gorinchem; C. Busken Huet, pred. der Waalsche Gemeente, te Haarlem; jhr. mr. J. K. de Jonge, ambtenaar aan het Rijks-Archief, te 's Gravenhage; L. Mulder, 1e luit. der inf., leeraar in de taal- en letterk. aan de Kon. milit. akad., te Breda; J. M. Obreen, direkteur van het dépôt van kaarten en modellen bij het dep. van Marine, te 's Gravenhage; J. Pynappel Gz., leeraar aan de akad., te Delft; mr. A. de Pinto, adv., te 's Gravenhage; dr. E. Verwijs, te Deventer; en T. v. Westrheene Wz., te Gravenhage.

*— Gister is aan onze Hoogeschool tot dokter in de chirurgie bevorderd, de heer *B. J. Holster*, dokter in de medicijnen en vroedkunde te 's Bosch.

*— De zaak van den Amsterdamschen brievenbesteller, waarvan in deze courant van 12 jl. naar de *N. Rott. Ct.* berigt is gegeven, wordt gekenmerkt door eenige bijzonderheden die niet geheel van belang zijn ontbloot. Onder deze noemen wij, dat de beschuldigde, na gedurende een zeer langen tijd vruchteloos te zijn ondervraagd door den kommissaris van policie de heer *Termaat*, eindelijk, door een der inspekteurs in zijne tijdelijke afzondering bezocht zijnde, op diens aanvrage de geheele zaak heeft beleden, onder bijvoeging van de wijze hoedanig de valsche sleutel was vervaardigd, waarmede hij de opensluiting der bus heeft verrigt.

Voorts verneemt men, dat hij, om den koepon aan den man te brengen, bij een der kollekteurs een loterijbriefje (een tiende) zou hebben gekocht, en dezen de koepon daarvoor in betaling gegeven hebben, waarvan hem het overschietende uitbetaald zou zijn. Eene andere omstandigheid, die vermelding verdient, is, dat de brievenbestellers eenig geld onderling hebben bijeengebragt, om in den eersten nood te voorzien, aan de vrouw en vier of vijf kinderen waarvan het jongste pas ter wereld is. De gearresteerde is, zegt men, naar de korrektionnele regtbank verwezen, als beschuldigd van diefstal in eene onbewoonde behuizing door middel van opensluiting.

:— Aangaande de feesten te 's Hage wordt ons nog geschreven:

Gister (donderdag) ten 2 ure na den middag hebben zich de feestgenooten op het groot stedelijk badhuis te Scheveningen vereenigd, waar eene *matinée musicale* werd gehouden. Het korps muziekanten van het reg. grenadiers en jagers deed zich daar hooren. Het uitgevoerde programma bestond uit 10 stukken, waarvan 6 door den heer *F. Dunkler* waren gekomponeerd. Het eerste was een marsch tot herinnering aan den citadel, door den komponist opgedragen aan de hier vereenigde officieren en onderofficieren der zee- en landmagt; voorts werd uitgevoerd de Eendragt, feestmarsch, opgedragen aan de vereeniging: Het Metalen Kruis, terwijl bijzondere opmerking trok de militaire huldigingsfantaisie, voor deze gelegenheid gekomponeerd.

Ten half 7 ure kwamen de leden bijeen aan de woning van dr. *C. W. Vinkhuyzen*, waar zij hartelijk werden ontvangen, en waar hun tot afscheid plegtig

werd uitgereikt een soevenir aan deze heugelijke reunie van oude wapenbroeders. Dat soevenir, door de zorg der kommissie in gereedheid gebragt, bestond uit een koker, waarin al de versierde programma's, naamlijsten enz. voorkomen. Maar het eigenlijke gedenkblad bevat de handteekeningen van al de officieren, die de verdediging van de citadel te dezer gelegenheid hebben herdacht.

Des avonds zijn de feesten in de societeit de Vereeniging besloten door eene zamenkomst van de feestgenooten met de leden van de 's Gravenhaagsche afdeeling, 1e sektie, van de vereeniging het Metalen Kruis.

:— Wij zijn thans in staat gesteld mede te deelen de naamlijst van officieren en oud-offic. der zee- en landmagt, versierd met de medaille der citadel van Antwerpen, die tegenwoordig waren bij de revue, te 's Hage gehouden. Het zijn de volgende heeren: *Rochell*, president, gepens. gen.-maj. te Amsterdam; *Camerlingh*, kapt. der mineurs, te Utrecht; *Zillesen*, oud-offic. ter zee, te Amsterdam; *Kiercq*, gep. maj. der art., te Nijmegen; *v. Deventer*, oud-off. der inf., te Utrecht; *Kuhle*, oud-off. der inf., te Velp; *Engelvaart*, kapt. der inf., te 's Hertogenbosch; *v. d. Kemp*, maj. der genie, te Gorinchem; *Dröher*, kapt. der art., te Gorinchen, *Schouten*, gep. kapt. der inf., te Vianen; *Glimmerveen*, kapt. der inf., te Middelburg; *v. Tuinen*, 1. luit. der inf., te Middelburg; *Stahl*, kapt. der inf., te Arnhem, *v. d. Hurk*, offi. van kleeding, te Leiden; *Kuyck*, gep. kol. der artill., te Deventer; *de Bock*, maj. der inf., te Arnhem; *v. Klinkenberg Dozy*, kapt. der artill., te Breda; *Christan*, offi. van gez. 1. kl., te Vlissingen; *Doorman*, luit.-kol. der artill., te Maastricht; *Tiesselinck*, kapt. adj. der inf., te Maastricht; *Carcé*, kapt. der inf., te Maastricht; *Loogeman*, gep. maj. der inf., te Nijmegen; *de Ravallet*, maj. der schutt., te Dordrecht; *Rammelman Elsevier*, oud-offi. der inf., te Leiden; *Prins*, kapt.-adm., te Amsterdam; *Boulongis*, kapt. pl. adj. te Wierickerschans; *de Bock*, kapt. adm., te Zutphen; *Anemaet*, gep. kol. der inf., te Nieuw Tonge; *Timmerman*, kapt. der inf., te Groningen; *van Enter*, kapt. adj. der art., te Utrecht; *Worbert*, kapt. der inf., te Leeuwarden; *de Wiese*, maj. der inf., te Woerden; *Hendriksz*, oud 1. luit. der art., te Leijden; *Maurik*, oud 1. luit. kwartierm., te Amsterdam; *König*, kol. der inf., te Harderwijk; *Brandon Mondolpho*, oud offic. der art., te Amsterdam; *Coert*, oud offic. van gez., te Hendrik Ido Ambacht; jonkh. *van Kinschot*, kapt. der inf., te Maastricht; *Frantzman*, kol. plaats. komm., te Amsterdam; *Smit*, gepens. kapt. der inf., te 's Gravenhage; *v. Toll*, maj. der inf., te 's Hertogenbosch; *Francko*, kapt. der infant., te Delft; *Landolt* gepens. kol. der infant., te Valkenburg; *Zeneker*, gepens. luit. der infant., te Dordrecht; *Hornbach*, gepens. luit. kol. te Hulst; *Weinhagen*, kapt. der infant., te Hoorn; Ridder *van Rappard*, kapt. luit t/z., te 's Hage, adj. van Z. K. H. Prins *Hendrik*; *Kempe*, insp. der adm. van mar., te 's Hage; Graaf *van Limburg Stirum*, kap. ingenieur, te 's Hage; Dr. *Hoven*, oud off. van gezondheid, te 's Hage; dr. *Vinkhuizen*, oud off. van gezondheid, te 's Hage; *van Overstraten*, maj. der inf., te 's Hage; *Peperkamp*, maj. der inf., te 's Hage; *Hinlopen*, kap. der grenadiers, te 's Hage; *Staats*, kapt. der gren., te 's Gravenhage; *Miltenburg*, kapt. der gren., te 's Gravenhage; *v. d. Wijck*, gepens. kapt. der inf. te Utrecht; *Hamm*, kapt. der inf. te Groningen; *Troëster*, gepens. kapt. der inf. te Utrecht; *Horion de Corby*, gep. kapt. der inf. te Tilburg; *Giesberts*, oud off. v. gez. te Mook; *v. Römer*, kol. ter zee, te Elburg; *Bachman*, kapt. der inf. te Gorinchem; en *de Gelder*, kapt. luit. ter zee te Vlissingen.

Sommigen, die ingeteekend hadden, werden door bijzondere omstandigheden verhinderd, te komen. Zoo is onlangs overleden de gewezen off. *Rutten*.

*— De 42. jaardag van de overwinning bij Waterloo is gister hier nog herdacht, door het uitsteken van enkele vlaggen.

— Uit Hattem wordt aan het *Hand. Bl.* van den 16. geschreven: Ll. Woensdag, omstreeks 8 ure des avonds, zagen eenige lieden, die in het veld nabij die stad aan het werk waren, eenen vuurrooden bol in de lucht zweven, die langzamerhand nederdaalde. Ofschoon aanvankelijk hevig ontsteld, waagden zij het eindelijk het luchtverschijnsel te naderen, en bevonden bij nader onderzoek, dat het slechts een kleine luchtbol was, van ongeveer 2 palmen diameter en waaraan een briefje was vastgehecht van den volgenden inhoud: „*Meijer* en *Blessing*, N. Blaak te Rotterdam, 10 Junij 1857, namiddag 4 ure." Naar het blijkt heeft genoemde bol den afstand van Rotterdam naar Hattem in den tijd van 4 uren afgelegd.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 18 *Junij*. 1.99 El; + AP. 8.94. Gew. 0 d.
Keulen, 17 „ 9 v. 11 d. (9 v. 7½ d. Rijnl.)
Gev. 1½ d. Rijnl.

De Rijnhoogte te Keulen den 18. Junij 10 voet 0 duim of 9 voet 8½ duim Rijnlands.

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL, 5 Junij.

De Sultan heeft zijne reis moeten uitstellen, omdat de kinderziekte in den keizerlijke harem is uitgebroken. Een zijner kinderen is er aan gestorven en eene zijner dochters, die op het punt staat te trouwen, ligt er zwaar ziek aan.

De plannen, om ijzeren spoorwegen in Turkijë aan te leggen, schijnen hetzelfde lot te treffen als het plan voor eene Bank. Zij worden gemaakt, — de wegen worden opgenomen en bepaald, de koncessiën gegeven, en — niet uitgevoerd. Zoo is het gegaan met het door een Engelsch genootschap gemaakt plan van een spoorweg van Rutschuk naar Enos en van Rutschuk naar Varna, en zoo gaat het helaas ook met de overige lijnen.

KONSTANTINOPEL, 11 Junij.

De pretendent van Montenegro, die als uitgewekene in Turkije woonde, is vermoord.

Tijdingen uit Teheran melden, dat aldaar de Russiesche prins *Bariatinsky* is aangekomen, met een gevolg van 17 officieren en geëskorteerd door 60 kozakken.

De Schach heeft een kolonel naar Bagdad gezonden, om Engelands vertegenwoordiger, den heer *Murray*, uit naam van den Schach terug te roepen.

De vorst van Herat, die krijgsgevangen was, is te Teheran onthoofd.

SPANJE.

MADRID, 10 Junij.

De direkteurs der bladen van verschillende kleur, die in de Kortes zitting hebben, hebben zich onderling verbonden het ontwerp op de drukpers met al hun vermogen te bestrijden. Over de vraag of men alle bladen zou opheffen zoo het wierd aangenomen, zijn zij het nog niet eens geworden.

De diskussiën over de konstitutionele hervorming zullen waarschijnlijk eerst vrijdag in den Senaat aanvangen. *O'Donnell* is daarom van zijn buitenverblijf teruggekeerd en zal het ontwerp waarschijnlijk bestrijden.

Het budget voor 1858 zal eerst in Oktober worden ingediend; het bevat het geheel finantieel stelsel van *Barzanallana*.

De heer *Lafragua* heeft van zijne regering nog geene nadere instruktiën ontvangen; de kwestie met Mexiko is dus nog hangende.

MADRID, 16 Junij.

Men gelooft, dat tegen den 18. dezer de officieële aankondiging van de zwangerschap der koningin zal plaats hebben.

ZWITSERLAND.

BERN, 17 Junij.

De bondsraad heeft, na de tijding van de ratifikatie van het traktaat ontvangen te hebben, onmiddelijk naar Neufchatel het bevel gezonden om de bedongen amnestie ten uitvoer te brengen.

DENEMARKEN.

KOPENHAGEN, 17 Junij.

De *Berglingske Tidung* zegt, dat op de konferentie, door de leden van het kabinet gehouden, is besloten, dat de depêche, in antwoord op de nota's der groote Duitsche mogendheden, en waarin de vorderingen van dezen ten opzigte van de Duitsche hertogdommen verworpen worden, niet eer zal worden verzonden dan Vrijdag, op welken dag de Staatsraad zijne zitting houdt.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 16 Junij.

Uit Florence schrijft men, dat bij den brand van den schouwburg te Livorno 88 personen zijn gewond en 62 gedood.

Uit Lemberg meldt men, dat in Galicië ongeregeldheden onder de landbewoners hebben plaats gevonden. De boeren, die er steeds dom worden gehouden, hebben, in het stellig geloof, dat de wereld zou vergaan, zich aan buitensporigheden schuldig gemaakt; zij hebben de eigendommen van anderen aangevallen en geweldadigheden gepleegd, zoodat de autoriteiten van Lemberg militairen hebben gezonden, die een einde aan de wanorden hebben gemaakt.

— 18 *Junij*. Met. 5 pCt. 83¾; Nationale 85¼; Bank. 1012; Credit Anst. 232¾; Noord-Bahn-Akt. 195; O.-Fr.-Spoorw.-Akt. 227½; Saltzb.-Sp.-Akt. 100¼; Lomb. Ven. 111; wiss. op Lond. 10,10.

BERLIJN, 17 Junij.

De berigten van onderscheidene zijden ontvangen geven nu de zekerheid, dat ons kabinet tegen de beschuldigingen van Oostenrijk, betreffende de politiek in de Donauvorstendommen, vooral aanvoert, dat het 't grootste gewigt er aan hecht, dat de bevolking geheel vrij zij om hare meening te doen kennen.

FRANKFORT, 15 Junij.

Naar men verzekert, zal de Bondsdag zich in zijne eerstvolgende zitting, den 18. dezer, met de Deensche kwestie bezig houden. Waarschijnlijk zal de president der vergadering het antwoord van Denemarken op de jongste nota's der Duitsche mogendheden mededeelen.

HAMBURG, 15 Junij.

Uit China zijn hier tijdingen ontvangen tot den 25. Mei. De lang verwachte versterkingen uit Indië en Europa waren nog niet aangekomen, zoodat de Engelschen nog niet aanvallenderwijze hadden kunnen ageren. De haven van Amoy was nog steeds open, met dien verstande nl., dat *Yek* den Chineeschen kooplieden verlof had gegeven, tegen specie de door de Europesche kooplieden reeds vroeger gekochte goederen af te leveren.

Op de oostkust van Funchau was een hevige opstand uitgebroken, die duizenden het leven had gekost, hij was echter door de keizerlijke troepen onderdrukt.

De handel der Europeanen met Shanghaï breidde zich elken dag meer uit; ongelukkig echter bevindt zich het leger der rebellen in de nabijheid dezer provincie en wordt door die barbaren alles vernield. Te Hong-Kong wist men, dat de Europesche bevelhebbers te land en ter zee in last hadden de insurgenten niet te ondersteunen.

Daar de regten die de handel met Kanton oplevert, de voornaamste finantieële hulpbronnen des keizers waren, bevindt hij zich nu natuurlijk in groote geldelijke verlegenheid. Om hierin eenigermate te voorzien, is de invoer van opium in de drie nog geopende havens tegen hooge regten toegestaan. Al de opium die te Hong-Kong was opgestapeld is daarop dadelijk door de Engelschen naar Shanghaï gezonden.

ENGELAND.

LONDEN, 17 Junij.

De jonge prinses is heden door den aartsbisschop van Canterbury, in tegenwoordigheid van de leden van het hof en van de hooge aristokratie, op Buckingham gedoopt.

De heer *Bright*, wegens gezondheidsredenen naar Italië gegaan, en die in zijne afwezigheid te Manchester als lid van het Parlement is uitgevallen, is hersteld hier teruggekomen; hij zal daardoor welhaast weder deel kunnen nemen aan het staatkundig leven.

Uit Panama schrijft men de volgende bijzonderheden omtrent *Walker's* vertrek en den toestand van Nicaragua.

„*Walker* en zijn staf zijn den 23 met den Kaliforniesche trein naar Colon vertrokken, begeleid door eene kompagnie mariniers. De geheele bevolking van Panama was aan het station, en ieder was verwonderd te zien, dat de beruchte vrijbuiter een mager, schraal mannetje was, zonder eenige uitdrukking in het gezigt.

„Generaal *Canas* heeft het bevel over de geallieerden aan de San-Juan aanvaard. Den 14. Junij zullen de Nicaraguezen een president verkiezen. De geallieerden zullen die republiek blijven bezetten tot het nieuwe bestuur in werking is."

LONDEN, Donderdag 18 Junij.

De Bank van Engeland heeft zoo even de diskonto voor alle wissels tot op 6 percent verminderd.

De 3 pCt. worden op dit oogenblik met 93⅛ genoteerd.

De stoomtransportschepen Mauritius en Cleopatra zijn gisteren naar China vertrokken.

— 18 *Junij*. Gec. 93⅛; Sp. 3 pCt. 41¾; 1¼ pCt. 26; Rusl. 5 pCt. 110; 4½ pCt. 98; Holl. 4 pCt. 98; 2½ pCt. 65¼; Sard. 5 pCt. 89.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 Junij.

Gister heeft graaf *Walewsky* de gevolgmagtigden van het kongres aan zijn hôtel vereenigd, om het verdrag omtrent Neufchatel met plegtigheid uit te wisselen; daarna hebben de Oostersche aangelegenheden de vergadering bezig gehouden; Vrijdag hoopt men de grensregeling te kunnen goedkeuren.

Dat deze konferentie bij de aanstaande verkiezingen weinig belangstelling wekte, hoe gewigtig zij werkelijk was, laat zich begrijpen. Daar ook de heer *Vavin* zich van de oppositielijst terugtrekt, is er al weder meer eenheid, en men tracht die nog te vermeerderen. De oppositie rekent op de 95,000 kiezers, die na den 2. Dec. alleen te Parijs hunne goekeuring niet hechteden aan het plan des keizers tot uitvaardiging der konstitutie. Maar zal de opinie van vele hunner intusschen niet gewijzigd zijn? Men blijft niettemin verwachten, dat de oppositie werkelijk eenige kracht zal ontwikkelen. De *Univers* keurt het werken der oppositie af; het vroome blad geeft echter zelf hier en daar kandidaten op, in strijd met die der regering.

Prinses *Vogoridès*, gemalin van den Moldaviesche kaïmakan, is hier wegens redenen van gezondheid aangekomen.

Uit Turkije en Zuid Rusland ontvangt men de beste berigten van den oogst. Wegens vermindering van verkeer met Turkije zal de stoomboot van Marseille naar Konstantinopel voortaan slechts eenmaal in plaats van 2 maal 's weeks varen.

Een vader ontbood dezer dage zijne 2 zonen van de kostschool; mama wilde hare kinderen op den 13 Junij bij zich hebben. Na den ondergang der

wereld, zou de vader zijne twee zonen weder ter kostschool zenden, zoo schreef hij aan den instituteur!

— 18 *Junij*. Rente kont. $4^1/_2$ pCt. 91.90; 3 pCt. 68.75; Fr. Oost. Spw. 637; Spanje $1^1/_4$ pCt. 26; 3 pCt. $39^1/_4$.

BELGIE.

BRUSSEL, 18 Junij.

Zeer tevreden over den ijver, door de onlangs in de wapenen geroepen miliciens bij hun opkomst betoond, heeft Z. M. bepaald, dat die opkomst zou rekenen voor den tijd, die anders in het najaar bestemd werd voor het kamperen der miliciens.

De officieren der nat. garde te Luik hadden hun ontslag willen nemen, omdat de nat. garde bij de laatste gebeurtenissen niet was onder de wapenen geroepen, indien daarvoor geene voldoende inlichting werd gegeven. De minister *de Decker* heeft daarover een brief aan den kolonel geschreven, waarmede men hoopt, dat deze zaak zal zijn afgedaan.

De regering heeft voor den invoer van vee uit de noordelijke streken, waarborgen gesteld, omdat aan de Oostzee eene runderziekte moet heerschen.

Eene vrouw, die wegens mishandeling door haar man, uit de gezamentlijke woning gevlugt was, werd er door de policie teruggevoerd. De man begon dadelijk uit spijt met de zwaarste bedreigingen; hij ging zelfs tot uitvoering over, toen men hem gelukkig arresteerde en ter beschikking van den prok. generaal stelde.

ERRATUM.

In de Courant van gisteren 18 Junij, staat abusievelijk in de advert. Vennootschap Wed. M. C. Janssen & Co., bij de onderteekening, Wed. *F. Janssen*, *G. A. Rutgers*, moet zijn Wed. F. JANSSEN, geb. RUTGERS.

ADVERTENTIEN.

*** Ondertrouwd:
G. A. NAGTGLAS VERSTEEG,
en
S. M. KLAPMEIJER.
Amsterdam, 18 Junij 1857.
Algemeene kennisgeving.

*** Ondertrouwd:
C. CRAMER HARTMAN,
en
R. VAN INGEN.
Utrecht, 18 Junij 1857.
Eenige kennisgeving.

*** Voor de veelvuldige bewijzen van vriendelijke deelneming, ter gelegenheid onzer echtvereeniging ontvangen, wordt, ook namens wederzijdsche familiebetrekkingen, hartelijke dank betuigd door

Utrecht, 18 Junij 1857. J. A. HINSBEECK C. Az.
F. H. HINSBEECK,
geb. RODENBURGH MENTZ.

*** Op morgen Zaturdag den 20. Junij 1857, 's namiddags ten 5 ure, zal in het Locaal van Verkoopingen te Utrecht achter St. Pieter, in het openbaar worden verkocht:

No. 1. à 8. Acht net gebouwde WONINGEN, ERF en GROND, staande en gelegen te Utrecht, buiten de Waard-Barrière aan den Gruttersdijk, wijk M. No. 127*m*—127*s*.

No. 9. Drie WONINGEN te Utrecht in de kleine Rietsteeg, wijk G. No. 460, 461 en 462.

Breeder bij biljetten en nader onderrigt ten kantore van den Notaris DUYFJES te Utrecht.

*** Op Zaturdag den 27. Junij 1857, 's namiddags ten 5 ure, zal in het lokaal van Verkoopingen te Utrecht, achter St. Pieter, in het openbaar worden verkocht:

No. 1. Een HUIS, waarin tapperij wordt gedaan, staande te Utrecht aan de Westzijde van de Jufferstraat, nabij de Wittevrouwenpoort, wijk G. No. 533.

No. 2. Een HUIS, waarin tapperij wordt gedaan, Erf, Grond en Bleekveld, met twee woningen daarachter, staande en gelegen te Utrecht buiten de Wittevrouwenpoort, wijk I. No. 43.

Breeder bij biljetten en nader onderrigt ten kantoren van de Notarissen VAN SCHERMBEEK en DUYFJES te Utrecht.

*** Op Zaturdag den 4. Julij 1857, des namiddags ten 5 ure, zal men aan het Lokaal van verkoopingen binnen Utrecht achter St. Pieter, publiek verkoopen:

No. 1. Eene HUIZINGE, ERF en GROND, binnen Utrecht aan de zuidzijde van de Minnebroederstraat, wijk G No. 299, voorzien van vijf Kamers, Keuken, Kelder, Zolders en Vliering.

No. 2 à 5. Vier WONINGEN, te Utrecht, buiten de Waardbarrière, aan den Gruttersdijk, wijk M No. 216 E, F, G en H.

Breeder bij billetten en nader onderrigt ten kantore van de Notarissen STEVENS en BUSKES, te Utrecht.

*** Door W. F. DANNENFELSER, te Utrecht, zijn thans

TWEE WERKEN VAN PROF[R]. VISSCHER COMPLEET

verzonden, namelijk:

I. zijn LEIDDRAAD TOT DE GESCHIEDENIS DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE, en
II. zijn KORTE SCHETS DAARTOE.

No. I. kost in linnen band *f* 5,— en ingenaaid *f* 4,70.
No. II. kost ingenaaid *f* 3,—.

☞ Worden de Werken van den begaafden Auteur dadelijk bij hun verschijnen met graagte gekocht, hoeveel te meer, nu zij Compleet zijn. Echter moet ieder Nederlander zich zulk een werk aanschaffen.

Mede werd door denzelfden uitgever verzonden:

TWEE CAUSERIEN

door DR. H. J. BROERS.

No. 1. MIJN OOM, MIJNE MUZE EN IK.
No. 2. DE HOMINE DEXTRO ET SINISTRO. Prijs 60 Cts.

Dit humoristische werkje behoort ongetwijfeld tot de beste pennevruchten van den tegenwoordigen tijd.

TE KOOP:

*** Duizend Roeden te veld staande **vroege Aardappelen**, gepoot met punten en welke binnen korten tijd reeds kunnen gerooid worden. Te bevragen bij *A. van Dijk*, Logementhouder te Montfoort.

TE KOOP:

*** Ongeveer **200** (nog in stroo gepakte) Slaolie FLESSCHEN, *Heele* en *Halve*, voor 8 ct. per stuk, mooi formaat. *Franco* onder lett. V. Bureau dezer Courant.

TE HUUR:

*** Tegen 1° Aug. of 1° November een BOVENHUIS, bestaande uit Voorkamer, Tusschenkamer en Keuken, voorzien van pomp- en regenwater en alle verdere gemakken, desverkiezende met daaropvolgende Achterkamer met alcove. Franco te bevragen lett. J. K. bij J. MADO, Boek- en Papierhandelaar Jansbrug.

*** **Te Huur** binnen Utrecht op een fatsoenlijken stand, vier zeer nette GEMEUBELEERDE BOVENKAMERS, tegen primo September te aanvaarden. Nadere informatiën op franco aanvrage lett. R. bij MADO.

MEUBELMAGAZIJN.

*** Het Meubelmagazijn van J. M. BUSCH is **verplaatst** uit de Lange Nieuwstraat naar de *Oude Gracht bij de Weesbrug*.

Utrecht, 19 Junij 1857.

*** **Door aanmoediging van onderscheidene begunstigers. B. S. van Lier**, Chirurgijn Dentiste, Kunsttandvervaardiger, enz., is dagelijks ten zijnen huize te spreken of elders te ontbieden, wegens het inzetten van alle soorten van KUNSTTANDEN; neemt Tanden en Kiezen uit, zonder de minste pijnen, herstelt alle gebreken aan den mond en neemt ook op de geschiktste en billijkste wijze abonnementen aan.

Adres *Zadelstraat*, No. 385, te Utrecht.

BALANSEN.

*** De KOPEREN BALANSEN uit de Fabriek van **H. Olland**, uitmuntende door naauwkeurigheid, gevoeligheid en billijken prijs, zijn in de provincie Utrecht tot vaste prijzen verkrijgbaar gesteld bij, en worden op proef geleverd door

de Wed. *Fokkenberg Pijmann & Co.*, te Utrecht,
v. Niekerken & Co., te Utrecht,
A. H. van Ruijven, te Amersfoort,
alsmede bij de **Hoofd agenten** voor Nederland, enz.

Utrecht, 15 Junij 1857. **OSTI & Co.**

De ondergeteekende, landbouwer te Lutjeloo, verklaart bij deze dat zijne Echtgenoot door het dragen van een **Goldbergerschen Ketting**, bij G. WASSMAN te Winschoten gekocht, van het rheumatiek is genezen, dat haar zoo kwelde dat zij geen stap meer kon gaan, en van stonden aan dat dezelve door haar is gedragen beterschap gevoelde en na weinige dagen eene volledige herstelling volgde, zoodat ik mij verpligt acht daarvan kennis te geven, opdat andere lijders er ook gebruik van kunnen maken.

Lutjeloo, April 1857. U. R. GEERTZEMA.

Alle rheumatische ziekten, verlammingen, gewrichtspijn, hoofdpijn, oorpijn, kiespijn, maagpijn, krampkolijk, kramp in de borst en in de kuiten, knubbeljicht, verstijving in de leden, lendenpijn, aangezigtspijn, zenuwziekten, worden zeker en spoedig door **Golberger's Kettingen** genezen.

Zij kosten *f* 1.80—2.70—3.60—5.40.

OORMAGNETEN *f* 1.80 het paar.

RINGEN *f* 1.50 en *f* 1.80.

Amsterdam, Verkoophuis,	Utrecht, *L.J.R.Bosch*, Lijnm.
Amersfoort, *A. H. v. Ruyven.*	„ *P. J. Huinck* „
„ Gebr. *Bruning.*	Vianen, *M. A. Verkerk.*
Hilversum, *R. J. J. v. Alphen.*	Wijk bij Duurst., Wed. *C. Zorn.*
Utrecht, *T Uhlenbroek* Bakkerb	En in de bekende Dépôts in
„ „ Choorstr.	de andere steden

*** In de Prov. Utr. bestaat er gelegenheid tot plaatsing van een fatsoenlijk Jongeling, P. G., als **Leerling** in een APOTHEEK, tegen eene matige vergoeding voor kost en inwoning, of wel iemand die reeds eenigen tijd daarin werkzaam was. Adres lett. T. bij den Boekh. S. ALTER, te Utrecht.

*** DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY doen verbazende uitwerking ingeval van *brandwonden*. E..... Z...., te Maastricht, had zich met kokend water deerlijk gebrand. Hare regterzijde en been vooral waren in een beklagenswaardigen toestand. Op het oogenblik van het toeval had men een middel aangewend, waardoor het vleesch tot op het been zich afschilde. Men riep vervolgens geneeskundige hulp in, doch al spoedig was haar toestand hopeloos. Een vriend, die haar bezocht, en wiens been door de zalf en pillen van *Holloway* genezen waren, beval haar dezelven aan; zij volgde dien raad op, en in veertien dagen tijds was zij genezen, en heeft uit erkentelijkheid hare genezing aan den professor *Holloway* schriftelijk medegedeeld.

Zijn op *franko* aanvragen à kontant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht, bij G. C. T. VAN DER ROEMER, te Amersfoort, en bij J. STRAATMAN, hoofddépôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand, 244, en New-York 80 Maiden Lane. HOLLOWAY's etablissement.

Marktberigten.

Rotterdam, 18 Junij. Granen. Tarwe: 160 ℔ Hoogl. Kleefsche *f* 400, *f* 410; 158 ℔ Nassau Dietz *f* 400.

Schiedam, 18 Junij. Granen. Verkocht: Rogge, 147 ℔ Dantzig *f* 220 6/w. Gerst, 131 ℔ G. Straalsund *f* 220 kont., *f* 232 5/w., 125 ℔ Libau *f* 232 6/w.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 18,75; Jenever id *f* 24,25; Amsterd. proef *f* 25,50 zonder de belasting. Spoeling *f* 1,30 per ketel.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Junij	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. temp.	Vochtigh.	Gev. regen	*Aanmerking.*
			N. ℔						
18	2	no.	5.0	765.36	73.6	+ 3.8	0.31	0	Helder.
	10	ono.	0.5	65.28	63.1	+ 5.0	0.55	0	Bijna helder.
19	8	o.	4.0	65.23	72.0	+ 6.5	0.54	0	Ligt bewolkt.

AMSTERDAM 18 Junij 1857.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . .	$2^1/_2$	pCt.	$63^{11}/_{16}$	$63^{13}/_{16}$	$63^3/_4$
dito dito	3	„	77		
dito dito	4	„	$96^5/_8$	$96^3/_4$	$96^3/_4$
Amortisatie-Sijndikaat	$3^1/_2$	„	92		
Handelmaatschappij .	$4^1/_2$	„	$158^3/_4$	159	159
Oost-Indische Leening	4	„	$95^5/_8$	$95^3/_4$	$95^3/_4$
Aand. Rijn-Spoorweg	$4^1/_2$	„	101		
SPANJE.					
Obligatien	$1^1/_4$	pCt.	$25^3/_4$	$25^7/_8$	$25^{13}/_{16}$
Oblig.	3	„	$42^3/_4$	$42^7/_8$	
Binnenl. Schuld . . .	3	„	$38^5/_8$	$38^3/_4$	$38^3/_4$
Amortisable			$5^1/_2$		
Bewijzen Koepons . . .			$6^3/_4$		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	$46^3/_{16}$	$46^5/_{16}$	$46^1/_4$
dito 1856.	3	„	$44^{15}/_{16}$	$45^1/_4$	$45^1/_8$
dito uitgestelde			$26^5/_8$		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	105		
Obligat. 1828 & 1829	5	„	104	$104^1/_8$	$104^1/_8$
Certifikaten 1840. . .	4	„	89		
Cert. bij *Stieglitz* . .	4	„	$87^7/_8$	$88^1/_4$	$87^7/_8$
dito 5e Serie	5	„	$99^1/_8$	$99^1/_2$	$99^1/_4$
dito 1855 6e Serie. .	5	„	$100^1/_8$	$100^1/_2$	$100^5/_{16}$
dito Adm. te Lond.	$4^1/_2$	„	$96^1/_2$		
Cert. van Assign. . .	6	„	$66^1/_4$		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			157	$157^1/_4$	
Obligatien.	4	pCt.	$81^1/_4$	$81^3/_8$	$81^5/_{16}$
OOSTENRIJK.					
Oblig. bij *Goll en Co.*	5	pCt.	79		
dito dito	4	„	63	$63^1/_8$	
Oblig. Metaliek . . .	5	„	$77^3/_8$	$77^1/_2$	$77^1/_8$
Oblig. Rente Am . .	5	„	$88^3/_4$	89	$88^{13}/_{16}$
dito dito Nat. 1854.	5	„	$78^{11}/_{16}$	79	$78^{13}/_{16}$
dito dito	$2^1/_2$	„	40	$40^1/_{16}$	$40^1/_{16}$

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.